

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1907. Första Kammaren. N:o 30.

Lördagen den 13 april, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Herr statsrådet *Juhlin* aflämnade Kungl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående anslag till utläggning af ytterligare ett järnvägs-spår mellan Älfsjö och Huddinge järnvägsstationer; samt

2:o) angående anslag till anläggning af ledningar för distribuering af elektrisk energi från statens kraftstationer vid Trollhättan.

Upplästes och godkändes sammansatta stats- och lagutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 73, till Konungen, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om inskränkning i inmutningsrätten.

Justerades sex protokollsutdrag för denna dag.

Fortsattes föredragningen af lagutskottets utlåtande n:o 35, i anledning af väckta motioner om lagstiftningsåtgärder för befrämjande af en bättre vård af enskildes skogar.

Punkten 2.

Herr Lindhagen hade i motionen n:o 165 yrkat, att Riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära förslag till lagstiftning i syfte, att kalmarker och annan ödelagd skogsbördig mark måtte kunna i lämpliga fall genom expropriation med äganderätt förvärfvas åt det allmänna, för att skog därå måtte kunna odlas och för framtiden skyddas.

*Om expro-
priation af
kalmarker
m. m.*

Om expropriation af kalmarker m. m.
(Forts.)

Utskottet hade i förevarande punkt hemställt, att Riksdagen måtte, med bifall till förevarande motion, i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lag i syfte, att kalmarker och annan ödelagd skogsbördig mark må kunna genom expropriation med äganderätt förvärfvas åt det allmänna, för att skog därå må kunna odlas och för framtiden skyddas.

Herr Andersson, Gustaf: Då jag reserverat mig mot utskottets betänkande i nu föredragna punkt, skall jag bedja att få angifva de skäl, som föranledt mig därtill. Här har förut i Riksdagen, då denna lag antogs, af samma motionär, hvars motion ligger till grund för utskottets förslag, framlagts en liknande motion som denna. Den blef då afstyrkt af det särskilda utskottet samt afslagen af denna kammare, men bifallen i medkammaren. Nu kommer motionären igen med samma förslag, men jag tror, att man kan säga såsom lagutskottets ordförande sade på förmiddagen, att kammaren handlar fullkomligt konsekvent, om den afslår denna motion, då den en gång förut afslagit en liknande, och jag frågar, hvad som inträffat sedan 1905, som skulle tala till förmån för motionärens återkommande med sitt gamla förslag. Jag vågar bestämdt påstå, att ingenting sådant inträffat, däremot har mycket inträffat, som borde föranleda, att man icke borde komma igen med en dylik motion. Det är nu icke fråga om andra kalmarker än sådana, som funnits redan år 1905. Andra dylika, som tillkommit sedan dess, äro ju hänförliga under lagens bestämmelser och hafva icke med detta förslag att göra. Af dem, som funnos före år 1905, är vidare en hel del numera kultiverad, och således är också på denna grund mindre nödvändigt att antaga ett förslag, som kammaren då afslög. Om man läser början af motiveringen till utskottets förslag, får man se, att utskottet därvidlag målat med ganska mörka färger, som enligt min åsikt icke motsvaras af verkligheten. Utskottet säger: »Vårt land har att uppvisa synnerligen vidsträckta skogsbördiga områden, som för närvarande ligga kala, af ålder eller efter senare företagna afverkningar.» Detta låter ju ganska svårt. Vid första punkten, som förut behandlats, har motionären infört utdrag af skogsvårdsstyrelsernas berättelser för hela riket; om herrarne sett genom dessa, låta de på långt när icke så svårt som här i motiveringen. Jag vill heller icke påstå annat, än att de utdrag motionären gjort äro fullkomligt sanna och riktiga, ehuru han anför endast de delar, som passat honom, men icke tagit upp något af det andra, som icke passar honom. Jag har därför rekviderat från domänstyrelsen skogsvårdsstyrelsernas berättelser och gjort utdrag från dem rörande en del län i hela riket. För de öfriga länen, som icke blifva här omnämnda, är det icke tal om någon kalmark, hvarför jag går dem förbi och anför såsom sagdt endast hvad, som uppgifves om de län, i hvilka kalmarker skola finnas. Herrarne kunna sedan själfva öfvertyga sig om, huruvida verkligen behof finnes af en lagstiftning för hela riket af den art, som nu föreslås. Det heter i berättelserna om dessa län:

Stockholms län: »inom ett härad, nämligen Långhundra, finnas kala trakter, i öfrigt finnas flerstädes vackra återväxter.»

Östergötlands län: »i mån af tillgångar åtager sig styrelsen att utföra skogsodling företrädesvis på äldre kalmarker och anser, att största faran för skogarnas framtid icke ligger däruti, att större och mindre marker äro kalhuggna.»

Jönköpings län: »stora kalmarker förekomma nästan öfverallt. Af rädsla för den nya skogslagen afverkades under tiden mellan antagandet och ikraftträdandet af lagen oerhördt mycket skog, men andra marker äro farligare än kalmarkerna.»

Blekinge län: »i tre socknar finnas större kalmarker (Ljunghedar). Men i två af dessa socknar har skogsvårdsstyrelsen börjat skogsodling i stor skala.»

Hallands län: »här finnes omkring 200,000 hektar kala ljunghedar och kala berg.» — De kala bergen kan naturligtvis icke göras något vid, och de andra markerna har skogsvårdsstyrelsen redan tagit om hand. — »Men flera af de större egendomarna inköpa kala utmarker, och af de kala ljunghedarna har skogsvårdsstyrelsen beslutat arrendera en del, och sälunda blifva dessa marker skogsodlade.

Göteborgs och Bohus län: »inom några häradar finnas af ålder större kalmarker, men dessa böra skogsodlas genom styrelsens försorg samt färdigkultiverade återlämnas till markägarna. I allmänhet är intresset för skogsodling mycket stort.»

Alfsborgs län: »stora skogsmarker ligga helt eller delvis kala. Men under årens lopp ha flera tusentals tunnland kala ljunghedar återbördats till produktiv skogsmark.»

Skaraborgs län: »omkring 20,000 hektar kal skogsmark har funnits, men däraf äro under de senaste åren genom bushållnings-sällskapets försorg 6,000 hektar gjorda skogbärande. Ett alltjämt stigande intresse för skogsvården ingifver de bästa förhoppningar.»

Värmlands län: »gamla, af olika anledningar uppkomna kalmarker finnas.» Men af hvad styrelsen i öfrigt yttrar, framgår, att dessa icke äro af större betydhet.

Västmanlands län är det län inom hela riket, där det synes sämst ställt; men jag tror mig kunna påvisa, att det icke är så illa ställt där heller. Det är endast 36 socknar, som äro undersökta, och jag förmodar skogsvårdsstyrelsen börjat sin undersökning på de ställen, där den trodde att de största kalmarkerna funnos, och att således de bästa skogstrakterna äro kvar. Enligt berättelsen »har under år 1905 inom 36 af länets 68 socknar undersökts 844 stycken enskilda skogar med en areal af 47,000 hektar och däraf voro 12,000 hektar kala, en betydlig siffra», säger styrelsen, »men dock ej ägnad att uppväcka farhågor. Orsaken ligger däruti att kläna skördar erhållits under de senaste fem åren.» Nu har i dagarne där gjorts inköp för statens räkning af 6,000 hektar. Det får väl antagas, att det sälunda inköpta icke äro kalmarker alltsammans, men att en hel del är kalmark, är alldeles säkert. Vore det kalmark alltsammans, skulle det emellertid vara halfva arealen af förut befintlig dylik mark, som kommit i statens ägo allaredan. Antaget, såsom sagdt, att detta icke är förhållandet, anser jag ändå det omöjligt, att staten ingriper i detta

Om expropriation af kalmarker m. m.
(Forts.)

Om expropriation af kalmarker m. m.
(Forts.)

fall och inköper den kalmark, som finnes. Den ligger hos 844 skogsägare; det blir då icke mer än cirka 50 hektar hos hvar och en, och det vore alldeles omöjligt att köpa dessa småbitar och göra något af dem. Dessutom ställde det sig alldeles för dyrt.

Gäfleborgs län. Här säger styrelsen: »hårdast afverkade äro kustsocknarna i Helsingland, där 5 å 6,000 hektar kala marker finnas. Länet har 1½ million hektar produktiv skogsmark och sålunda äro kalmarkerna endast en obetydlig del.»

Jämtlands län: »stora kalhyggen förekomma, men äfven finnas många vackra och växtliga skogsbestånd och totalomdömet är godt.»

Herrarna torde häraf själfva finna, att förhållandena icke äro sådana som de af motionären framställt, utan tvärtom är det, såsom jag kan finna, ganska väl stäldt. Nu vill motionären, att här skulle exproprieras, men inser omöjligheten att göra det efter nuvarande expropriationslag samt tänker att äfven i sådant afseende det skulle antagas ny lag; således vore det icke en utan två nya lagar, som skulle stiftas för ett behof, hvilket i verkligheten icke finnes. Det är alldeles säkert, att mycket af den mark, som var kal till år 1905 eller till dess nu gällande lag trädde i kraft, skall, då man kommer för att exproprieras, icke vara kal längre utan kanske bära mycket vackra skogsbestånd, och då är ju hela lagen obehöflig. Nu har motionären och äfven utskottet jämfört dessa kalmarker med flygsandsfält, en jämförelse, som dock är alldeles orimlig. På dylika fält kan omöjlig växtlighet uppkomma, om icke något göres däråt; kala skogsmarker däremot kunna, om de icke äro för stora, blifva skogbärande genom själfsådd, och således vore äfven af denna orsak obehöfligt att vidtaga en sådan åtgärd, som föreslås. Jag yrkar afslag på utskottets hemställan.

Friherre Lagerbring: Under förmiddagsdebatten rörande första punkten anförde en talare på kronobergsbänken några förhållanden från Bohuslän såsom stöd för sin åsikt, att skogsvårdsstyrelserna icke borde få rätt att inköpa skogsmarker. Jag ville icke då, så långt framskriden som tiden var, uppträda för att i någon mån korrigera uppgiften, men jag anser icke lämpligt, att den står helt och hållet oemotsagd i protokollet, och har därför begärt ordet vid denna andra punkt, som på visst sätt sammanhänger med den första. Talaren nämnde, att Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap skulle hafva för en summa, som han uppgaf till nära 700,000 kronor, inköpt mark, som sedan såldes för 90,000 kronor. Jag vet icke, hvarifrån talaren fått dessa uppgifter, men jag tror, att den siffran han nämnde, 700,000 kronor, representerar alla de utgifter, hushållningssällskapet under en följd af år haft för skogsvården inom länet. Dessa utgifter äro af mångahanda slag; det har varit ganska stora skogsinköp, plantörer hafva anställts samt plantor och frö utdelats, hvarjämte man kostat på den inköpta marken en del summor. Alla dessa kostnader sammanlagda kunna ju icke kallas »inköpssumman». Hvad denna beträffar, tror jag, att den icke så synnerligen mycket öfversköt hvad sällskapet sedan fick vid försäljningen. Bestämd uppgift därom kan jag icke lämna, ty inköpen skedde redan på 1870-

talet, och med kännedom om de låga värden, sådana marker då hade, är det mer än sannolikt, att icke summan var alltför hög. För öfrigt gjordes icke inköpet alls för att göra affär. Hushållningssällskapet ville härmed göra ett uppslag till skogsplantering inom länet, detta uppslag har också visat sig mycket kraftigt verkande, så att i Bohuslän på grund af hushållningssällskapets ingripande vidsträckt marker blifvit planterade och nu bära växande ungskog, som på många ställen företer ett vackert och tilltalande skick. Att sällskapet sedan beslöt sig för en försäljning berodde därpå, att utgifterna för skogsvården visade sig komma att stiga i höjden, delvis på den grund att sällskapet haft otur vid inköp af frö. Det hade fått tyskt frö, såsom jag tror en talare nämnde på förmiddagen, hvilket sedan, då träden växte upp, icke visade sig lämpligt för marken i Bohuslän. Det förestod således ännu dryga utgifter för ordnande af dessa marker, och då man visste, att hushållningssällskapet hade att motse en betydande minskning i inkomsterna, hvilken också inträdde med antagande af 1905 års brännvinslag, var det gifvet, att sällskapet ansåg fördelaktigt ur skogsvårdssynpunkt, att en kraftig hand öfvertog dess egendom. Det var då icke så mycket fråga om priset på marken, man fäste framför allt vikt vid att den nye egaren fortsatte det verk, som sällskapet börjat. Jag tror därför, att förhållandena i Bohuslän icke gärna kunna åberopas såsom skäl emot att skogsvårdsstyrelserna skulle få nu föreslagna rättighet. Andra skäl kunna finnas mot denna åtgärd, men förhållandena i Bohuslän lämpa sig icke såsom argument därvidlag.

Hvad den här nu föredragna punkten beträffar, är jag icke säker, huruvida den bör bifallas eller icke, då man ju alltid ställer sig tveksam i fråga om expropriationslagens utsträckande till nya områden, men då andra punkten i viss mån sammanhänger med den första, och då fall kunna förekomma, då det är lämpligt att skogsvårdsstyrelse använder alla till buds stående medel för att lägga sig till med kalmarker, som icke kunna förvärfvas annat än genom expropriation, vill jag för min del icke motsätta mig förslaget.

Herr Bohnstedt, Edvard: Den person, som först inledde debatten om lagutskottets föreliggande betänkande n:o 35, yttrade, att här föreslagna åtgärder innebära ett starkt ingrepp i äganderätten, och jag måste konstatera, att han hade rätt däri. Vi fingo då af lagutskottets ordförande den förklaring, att vore detta fallet, skulle han hafva motsatt sig förslaget. Jag anser, att detta yttrande kunde gälla första punkten, men andra punkten kan det omöjligen gälla. Ty mina herrar, hvad kan vara svårare, än att en person tvingas att mot sin vilja låta sin mark exproprieras. Det måtte väl vara ett intrång i äganderätten, som går vida öfver hvad kanske de flesta tänka. Detta framträder ännu mer, då man läser den mening, som föregår utskottets hemställan. »I detta sammanhang», heter det, »må erinras, att det å andra sidan är af vikt, att vid expropriation priset för marken ej oskäligt uppdrifves. Denna fråga ingår dock i en annan af herr Lindhagen väckt motion om en allmän revision af bestämmelserna om jordlösen vid expropriation, hvarom utskottet

Om expropriation af kalmarker m. m.
(Forts.)

Om expropriation af
kalmarker
m. m.
(Forts.)

längre fram kommer att gifva utlåtande». Om Riksdagen nu autager föreliggande punkt om expropriation, är det mycket möjligt, att frågor rörande dylikt förvärfvande af mark bedömas efter nu gällande expropriationslag, men sedan herr Lindhagens expropriationslag gått igenom, och vi fått en helt annan dylik lag, efter hvilken man har att gå, blefve det intrång, som kunde göras i äganderätten, ännu större, åtminstone enligt min uppfattning. Det är visserligen sant, att här är endast fråga om en skrifvelse till Kungl. Maj:t om utredning, men har Riksdagen skrifvit till Kungl. Maj:t i saken, har den väl också gifvit på hand, att den vill antaga det förslag, som i ämnet kommer från Kungl. Maj:t. Då jag således anser denna punkt vara af ofantligt stor vikt för den enskilde och hela hans bestämmanderätt öfver sin egendom, ber jag att få yrka afslag på densamma.

Herr Enhörning: Under förmiddagens plenum beslöt kammaren att skriva till Kungl. Maj:t i syfte att skogsvårdsstyrelserna skulle tilläggas rättighet att i fall, då sådant finnes lämpligt, förvärfva skogsmark till bildande af allmänningar för vederbörande landstingsområde samt för sådant ändamål använda influtna skogsvårdsafgifter. Nu föreslår lagutskottet i andra punkten en skrifvelse i syfte, att kalmarker och annan ödelagd skogsbördig mark må kunna genom expropriation med äganderätt förvärfvas åt det allmänna, för att skog därå må kunna odlas och för framtiden skyddas. Jag vill då framställa en fråga: Kan detta andra skrifvelseförslag vara nödvändigt, sedan nu kammaren en gång beslutit om det förstnämnda. Jag anser de bägge förslagen i viss mån stå i strid mot hvarandra; skogsvårdsstyrelserna och Kungl. Maj:t skulle ju därigenom komma att uppträda konkurrerande med hvarandra om dessa marker. Jag förutsätter nämligen, att lagutskottet med »det allmänna» afser Kungl. Maj:t. En talare på södermanlandsbänken framhöll under förmiddagen, huru den nya skogslagen verkat, och att intresset för skogsvården, som börjat att sprida sig i bygderna, nu går framåt med stora steg. Under sådana förhållanden vill jag hemställa, huruvida det kan vara lämpligt att nu komma med ett skrifvelseförslag, gående ut på att Kungl. Maj:t skulle medgifvas rätt till expropriation af kalmarker och annan ödelagd skogsbördig mark. Kungl. Maj:t kan redan på frivillighetens väg göra inköp af dylik mark. Vi hafva under förmiddagen beslutit försäljning af vissa kronodomäner, samt att de influtna medlen såsom brukligt skola användas i och för inköp af skogsmark, hvaraf årligen inköpas rätt stora arealer. Kungl. Maj:t äger redan denna rättighet och kan när han vill begagna sig af densamma. Det synes mig då fullkomligt öfverflödigt att genom lag stipulera, att Kungl. Maj:t skall kunna exproprieras dylik mark. Man vet ju af erfarenhet hittills, att förvärfvet af skogsmark för staten varit i ständigt stigande. Skulle Kungl. Maj:t komma att begagna sig af rätt till expropriation, vet allmänheten, att den i längden komme att blifva lidande därpå, ty jordvärdet har ju varit i jämnt stigande. Vidare kan jag icke annat än föreställa mig, att i vissa fall skogsmarker skulle blifva föremål för starkare skogssköfling än hittills, ty gifvet är att spekulanter — sådana finnas öfver allt, det synes ju

dagligen i tidningarne — skulle inköpa skogsmarker för att afverka dem så hårdt som möjligt, och sedan helt enkelt pretendera att staten skulle — måhända för högt pris — expropriera samma marker. Detta vore ju synnerligen olämpligt, så mycket mer, som vi veta, att Kungl. Maj:t och kronan redan äger vidsträckta kalmarker, som ännu icke kultiverats. Vore det då icke bättre, att staten droge försorg om dessa markers försättande under kultur och säge till, att växande skogsbestånd komme att finnas på dem. Jag tror det vore mycket riktigare, och blefve det äfven billigare för Kungl. Maj:t att göra detta än att inlåta sig på expropriationer af enskilda marker, hvilka nu helt visst komma att kultiveras antingen af skogsvårdsstyrelserna eller af de enskilda ägarne, hvilkas intresse därför nu synes blifvit väckt till lif på ett kraftigt sätt. På grund af hvad jag nu anfört yrkar jag, herr grefve och talman, afslag på utskottets hemställan.

Om expropriation af kalmarker m. m.
(Forts.)

Herr Montgomery: När vi behandlade första punkten i dag på förmiddagen, röstade jag för bifall till utskottets förslag. Jag kan däremot icke vara med om att rösta för bifall till utskottets förslag i punkt 2. Om man jämför de två sakerna, så finner man ju tydligt, att den ena afser frivillig försäljning, så att båda parterna äro eniga om att det passar dem på båda håll, att skogsvårdsstyrelserna öfvertaga dessa marker. Den andra punkten däremot afser att med våld taga från en person en kalmark, som han äger. Finnes det verkligen behof för detta? En talare på östergötlandsbanken uppläste rapporter från skogsvårdsstyrelserna, som genomgående visa, att högst afsevärdt intresse för skogsodling förefinnes. Jag kan såsom exempel meddela, att i Värmland voro förra året 70 skogsplantörer i verksamhet, och före påsk träffade jag länsjägmästaren, och han sade, att i år hade de användning för öfver 100 skogsplantörer, fastän icke alla anmälningar ännu kommit in. Däraf kan man finna, att ett ofantligt stort intresse för skogsodling finnes. Allt kan dock icke göras på en gång, och man kan icke rusa på och genast få hela arealen besädd. Det kan finnas länsjägmästare, som tycka att den eller den markägaren går söligt till väga, och att han skulle kunna göra det mycket fortare. Det kan vara sant, men äfven om man har det största intresse för skogsodling, får man rätta sig efter sin ekonomi och handla efter som man har råd. Men därför att en person icke har råd att utföra skogssådden fort nog, skulle det allmänna taga ifrån honom hans mark. Är det rim och reson i det? Det låter ju tänka sig, att, där så synes lämpligt, skogsvårdsstyrelsen kan, med den rätt, som genom punkt 1 lämnas, så småningom jämka och jämka med en sådan person, så att den får köpa af honom på frivillighetens väg, och jag tror, att de exempel skola vara ytterst få i vårt land, där en tredskande sitter och behåller kalhuggen mark, som han icke på något vis kan sköta om.

Då det antagligen kommer att blifva diskussion om de öfriga punkterna, väntar jag med ytterligare meddelanden till dess, och skall jag nu be att få inskränka mig till att yrka afslag på den förevarande andra punkten.

Om exprop-
riation af
kalmarker
m. m.
(Forts.)

Herr Sjöcrona: Den nu föreliggande frågan är åtminstone enligt min uppfattning ganska obetydlig och har alldeles icke den stora vikt, som åtskilliga föregående talare velat lägga däri. Skulle en sådan lagstiftning, som här blifvit ifrågasatt, komma till stånd, är det min övertygelse, att den ifrågasatta expropriationsrätten just icke kommer att användas synnerligt ofta. Men om det nu är ett stort och viktigt önskemål, att kalmarker och annan ödelagd skogsbördig mark kunna förvärfvas åt det allmänna för att skog därå må kunna odlas och för framtiden skyddas, bör man väl för vinnande af detta stora fosterländska mål använda alla lagliga och lojala medel, som stå att finna, och bland dessa skulle ju det här förslagna vara ett. Nu har en ledamot af lagutskottet med åtskilliga uppgifter från skogsvårdsstyrelsernas berättelser sökt styrka, och det hafva andra talare också vidrört, att de kala vidderna skulle under senare år betydligt minskats. Det kan ju hända, att så är förhållandet, det tror jag också, och det är mycket glädjande; men visst är, att det finnes ofantligt många hektar kalmarker, som ännu äro i ett bedröfligt tillstånd, för hvilka man ingenting kan göra, då de icke äro kallagda efter den 1 januari 1905. I förbigående vill jag med anledning af hvad som förekommit säga, att med *det allmänna* menar utskottet icke blott Kungl. Maj:t, d. v. s. staten, utan äfven kommunalstyrelse eller allmänningstyrelse och i allmänhet sådant, som brukar utmärkas med *det allmänna*. Nu kan det hända, att det finnes sådana kalmarker, som äro synnerligen lämpliga att blifva föremål för kultur, men ägaren själf kan icke göra det, och af en nyck vill han på inga villkor sälja marken. Då kunde det vara skäl att hafva denna expropriationsrätt att tillgå. Det kan hända, att marken äges af flera omyndiga, och då är det förenadt med svårighet att i laga ordning få tillstånd att sälja den. Då är expropriationsrätten af gagn. Och hvad mera är, när man vill köpa en sådan del af ett hemman, är hemmanet vanligen inteckadt, och, såsom herrarna nog alla veta, är det förenadt med ytterst stora svårigheter att få en sådan del af ett hemman lösgjord från inteckningen, men blir det expropriation, så veta vi alla, att köpeskillingen skall öfverlämnas till öfverexekutor, som verkställer likviden mellan alla inteckningshafvarna, och detta är en stor lättnad. Nu är det icke ifrågasatt något annat — det säger utskottet — än att när det befinnes, att ägaren ej vill eller kan själf sätta marken i skogbärande skick, eller i motsatt fall rimlig tid lämnats honom att själf verkställa skogsodlingen, expropriationsrätt skall få begagnas. Då kan det icke vara någon fara. Jag måste således såsom ordförande i lagutskottet yrka bifall till utskottets hemställan, men jag skall verkligen icke sörja om det blir afslag.

Herr Ericsson: Jag skall icke upptaga kammaren många ögonblick.

Den siste talaren fann frågan ganska obetydlig och ansåg, att man skulle försöka vinna det mål, som det här gäller, eller odling af kalmaker, med alla lojala medel. Det är jag mycket gärna med om. Men jag anser likväl icke, att det är lämpligt, att man söker få till stånd den expropriationslag, som afses med den föreslagna

skrifvelsen. Jag vill därför yrka afslag äfven på denna punkt i lagutskottets hemställan och afslag på motionen.

Med afseende på den ärade talarens på bohyslänsbanken anförande mot mitt yttrande i dag på förmiddagen, så kan det hända, att jag yttrade mig så, att »inköpskostnaderna» för Bohusläns hushållningssällskap uppgingo till så och så mycket. Jag tror emellertid att jag sade, att kostnaden gick till så och så mycket, men jag hemställer till kammaren själf att afgöra, om, då jag vill visa huruvida det är en god eller dålig affär, det egentligen är mycken skillnad, om jag säger: den marken har i inköp kostat så eller så mycket, eller den har kostat i inköp plus den nedlagda kostnaden så och så mycket, när jag jämför dessa kostnadssiffror med försäljningssumman; och inköpssumman har jag fått från ett håll, som gör att jag icke kan hysa något tvivel om att det är den rätta, från ordföranden uti ifrågavarande hushållningssällskap, friherre Lagerbring. Emellertid tror jag, hvad själfva saken beträffar, att jag står fast vid att det var en dålig affär såsom *affär* betraktad för Bohusläns hushållningssällskap. Att hushållningssällskapet icke betraktat det såsom affär, är jag öfvertygad om, likasom att det i och för sig varit mycken nytta med saken. Men när det är fråga om att visa, huruvida det är förmånligt eller ej att inköpa kalmarker och kultivera dem, är då icke detta med Bohuslän ett talande exempel? Så förefaller det mig. Jag öfverlämnar åt kammaren att afgöra, om jag hade rätt.

Friherre Lagerbring: Den siste talaren vidhåller sin åsikt, och det är ju mycket vanligt, att man så gör, så jag vill icke bestrida honom den rätten; men när han säger, att han har fått uppgifterna från ordföranden i Bohusläns hushållningssällskap, och det är jag, så måste jag bestrida det, ty från mig har han verkligen icke fått dem. Jag nämnde hvartill siffrorna uppgingo, och jag redogjorde för hvad som ingick i dem, och det var alldeles icke uteslutande hvad man kostade på kalmarken, utan det var kostnaderna för *hela* skogsvården i Bohuslän, och däri ingick mycket annat. Således voro siffrorna icke fullt lämpliga att nu anföra såsom bevis, och i alla fall upprepar jag hvad jag sade, att det var icke fråga om någon affär, utan det var helt andra förmåner som man hade afsett med dessa inköp, förmåner som man uppnådde, och man var i allmänhet mycket nöjd med resultaten.

Jag skall icke längre upptaga kammarens tid.

Herr Benedicks: När utskottets ordförande nämnde, att den här lagen skulle »mycket obetydligt» komma till användning, vet jag precis icke, huru detta yttrande kan stämma öfverens med öfriga föreslagna åtgärder. Det skulle ju således endast vara obetydliga belopp som det rör sig om, men det är föreslaget — fastän den frågan ännu icke är behandlad — i herr Lindhagens första motion, att det skulle beslutas af 1907 års Riksdag att af skogsmedlen anvisa på extra stat ett belopp af ej mindre än 1,500,000 kronor för inköp af skogbärande eller till skogsbörd duglig mark — ett belopp som ju ingalunda kan sägas vara obetydligt. Då dessutom båda förslagen

Om expropriation af kalmarker m. m.
(Forts.)

stå i intimaste samband med hvarandra och man därvidlag skall komma att helt och hållet bryta med de hittills gällande rättvisa grundsatserna för expropriation, får jag yrka afslag på denna punkt.

Efter det öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjordes jämligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu föredragna punkt hemställt samt vidare på afslag därå; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

*Om uthållig
skogshushåll-
ning på en-
skildes sko-
gar.*

Punkten 3.

Uti motionen n:o 166 hade herr Lindhagen yrkat, »att Riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära förslag till en lagstiftning, hvarigenom bolag och enskilda personer, som äga skogar af mera betydande omfattning, åläggas att å dem införa uthållighetsbruk exempelvis enligt hushållningsplaner, som fastställts af vederbörande myndighet.»

I afseende å denna motion hade utskottet hemställt, att Riksdagen, i anledning af förevarande motion, måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t, efter verkställd erforderlig utredning, låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till lagstiftning, hvarigenom bolag och enskilda personer, som äga skogar af mera betydande omfattning, åläggas å dem införa uthålligt skogsbruk.

Herr Sjöcrona: Som herrarna behagade inhämta af utskottets betänkande, hafva jag och fyra andra ledamöter från denna kammare reserverat oss mot utskottets hemställan i denna punkt. Jag tror mig kunna hafva en förkänning af att Första Kammaren skall biträda det yrkande om afslag, som jag kommer att göra. Jag skall därför icke länge upptaga kammarens tid.

Efter många och långa kostbara förarbeten antogs ändtligen år 1903 en skogsvårdslag. Det hade af skogskommittén föreslagits, att på de större skogskomplexerna skulle anställas forstligt bildade förvaltare, som skulle biträda ägarna att få ordentlig skogsvård till stånd. Det skulle vara, om jag minnes rätt, 1,500 hektar i mellersta och södra Sverige och 3,000 hektar i det norra. På grund af bestämdt afstyrkande från de hörda myndigheterna, till hvilka äfven jag hörde, framlade Kungl. Maj:t icke något förslag i detta ämne i sin proposition, men samme motionär, som nu har väckt förslaget, motionerade om bestämmelser i detta syfte, och förslaget blef antaget i Andra Kammaren men afslaget i Första Kammaren. Det synes mig icke hafva inträffat något förhållande därefter, som kan föranleda till att man nu skulle bifalla ett yrkande i den riktningen. Skogslagen har icke varit tillämpad, såsom blifvit sagdt många gånger på förmiddagen, mer än sedan den 1 januari 1905, och vi hafva icke berättelser af skogsvårdsstyrelserna för mer än ett enda år. Det kunde ju redan detta vara tillräckligt skäl för afslag. Det kan ju emellertid hända, att om någon tid åsikterna mogna så, att man vill

taga ett steg längre i denna skogsvårdslagstiftning och möjligen i denna riktning. Däröfver vågar jag alldeles icke yttra mig. Men skall en sådan lag en gång komma till stånd, skall den enligt mitt förmenande gälla lika för alla. Det gäller ju i allmänhet likhet införlagen i vårt land; och är det af vikt, att skogarna underkastas rationell hushållning, gäller det de små skogarna likaväl som de stora, och det bjuder mig emot, detta ständiga talande om att de stora skola hållas efter, men det skall vara en annan lag för de små. För öfrigt kan det hända, att den som köper en stor egendom med skog kan lika väl som den, som har en liten egendom, behöfva anlita skogen för att klarera sin ställning.

Jag tillåter mig yrka afslag på utskottets hemställan.

Herr Fahlén: Det är kanske icke så lätt att följa hela det syfte, som denna motion kan ha, ifall man hufvudsakligen fäster sig vid den motivering som föregår densamma. Men om man koncentrerar sig på det direkta yrkandet, så sammanhänger ju detta med det viktiga spörsmålet om en uthållig skogsvård. I det hänseendet återstår otvifvelaktigt mycket att önska åtminstone i den landsdel, som jag tillhör. Skogsvårdsstyrelsen inom vårt landstingsområde, af hvilken styrelse jag har äran att vara medlem, har i sin sist afgifna årsberättelse icke kunnat undgå att konstatera, att det icke är synnerligen väl beställt med hushållningen af skogen. Otvifvelaktigt bedrivs större afverkning än som kan anses förenlig med en god hushållning.

Då man gick att stifta en skogslag, var det naturligtvis meningen att i möjligaste mån få till stånd öfverensstämmelse mellan konsumtion och tillgång. Att den nuvarande skogslagen i det fallet icke uppfyller de rimliga anspråk, som man velat ställa på den, torde ingen vilja förneka. Jag förmenar för min del, att den lagstiftning, som då kom till stånd, utgick från en felaktig princip. Då det gällde att få till stånd en skogslag, erbjödo sig två utgångspunkter: den ena att stifta en lag, som verkade förhindrande på skogssköflingen och till skydd för den växtliga ungsbogen, den andra att söka åstadkomma återväxt, sedan öfverafverkning skett. Det var den senare vägen, som beträddes af de lagstiftande makterna, trots det att en sådan utväg blifvit af bland andra senaste skogskommittén så skarpt kritiserad.

Enligt min åsikt hade den förra vägen varit den rätta. Den vägen synes mig ännu icke helt och hållet utesluten, den står ännu till buds. Och denna är den enda praktiska utvägen för att komma till rätta med förhållandena, såvida någonting skall kunna uträttas till de unga, växtliga skogarnes framtida skyddande, ty den olycka, som skett, kan naturligtvis icke botas. Men frågas: hvad återstår att göra, finnes det någon möjlighet att genom att få en prohibitiv lagstiftning till stånd afhjälpa de anmärkta olägenheterna, så vill jag erinra, att, då nuvarande skogslagstiftning förbereddes, många för frågan nitälskande män och jämväl åtminstone en af de i ärendet hörda myndigheterna icke drogo i betänkande att föreslå en sådan lagstiftning, om hvilken jag talar, till och med som en öfverbyggnad på den nuvarande lagen.

Om uthållig skogshushållning på enskildes skogar.

(Forts.)

Om uthållig
skogshushåll-
ning på en-
skildes sko-
gar.

(Forts.)

När man genomläser de årsberättelser, som skogsvårdsstyrelserna afgifvit för sitt första verksamhetsår, och hvilka motionären också i utdrag lagt till grund för sin framställning, synes det mig emellertid otvifvelaktigt framgå — och det öfverensstämmer också med erfarenheten från vårt landstingsområde — att de enskilda större skogskomplexen, särskildt bolagens skogsmarker, äro de som minst äro utsatta för öfverafverkning eller, med andra ord, som äro mest rationellt skötta. Den beklagligaste öfverafverkningen och förgripelserna mot skogen, som vi konstaterat, måste i allmänhet hänföras till enskilda smärre skogsägares marker. I allmänhet kan man också säga — och det är knappt något undantag — att skogsvårdsstyrelsernas ingrepp gälla smärre skogsägares rofhyggen, i synnerhet i kusttrakterna. Om den tolkning, som jag efter genomläsandet gifvit de utdrag som åtfölja motionen, är riktig, så synes det mig, att den slutledning, som motionären däraf dragit, är rätt egendomlig. Då han på grund af skogsvårdsstyrelsernas berättelse kunnat konstatera, att den största öfverafverkningen sker på de smärre jordägarnas marker, och att ofta rationell skogshushållning förefinnes på de större skogskomplexen, de större gårdarnas och bolagens marker, så borde han ha kommit till den slutsatsen, att om man skall vidtaga åtgärder för att förhindra skadliga ingrepp, skulle man i första hand rikta uppmärksamheten på de marker, som vore mest utsatta för förödelse, och möjligen senare eller också samtidigt till den öfriga skogsmarken. Men motionären har dragit en alldeles motsatt slutsats och sagt: vi skola vända oss med vår lagstiftning mot de marker, som varit föremål för någorlunda god och i många fall tillfredsställande skogsskötsel, men däremot lämna all öfrig skogsmark, som ofta utsättes för vanskötsel, i fred. Jag får säga, att det sättet att draga slutsatser icke öfverensstämmer med den logik jag har lärt mig. Motionären har emellertid gifvit en liten förklaring på detta egendomliga förhållande. Han säger nämligen att af de åtgärder, som han anser böra genom lagstiftningen främjas, kommer i främsta rummet enskilda större skogsmarkens förvandling till allmänna skogsmarker. Men han anför vidare, att det finnes icke endast en utan två vägar, på hvilka man kunde nå ordentlig skogsskötsel på de enskilda skogarna. Den ena vore som nämndt att förvandla dylika skogar till allmänna skogar — och det vore ju teoretiskt sedt riktigt. Den andra vore att genom lag eller andra åtgärder tillhålla alla enskilda att vårda sin skogsegendom, men att härtill ålägga äfven de smärre skogsägarna vore tiden ännu icke mogen. Och så undantager han från den åsyftade lagstiftningen all den skogsmark, som äges af enskilda mindre skogsegare, men som dock äfven i Norrland utgör den största delen af skogsarealen. Om jag icke misstager mig, förhåller sig bolagens skogsareal till öfrig skogsmark som 40 till 60, detta hvad Norrland vidkommer och enligt norrlandskommitténs uppgifter. Och alltså är här fråga om en lagstiftning för endast *en* klass och ett mindretal, i fråga hvarom lagbehovet dock är mindre trängande än för de öfriga. I en fråga sådan som denna och på det sätt som den har framkommit, synes det mig, att man mer än annars kan åberopa rätten att få tillämpad grundsatsen om likhet inför lagen.

Skall den stränga lagstiftning, som nu ifrågasatts på allvar ifrågasättas och kunna genomföras, måste det också anses lämpligt att låta den sträcka sig öfver all skog.

Jag kan naturligtvis på grund af hvad jag nu anfört icke annat än yrka afslag på utskottets hemställan.

Om uthållig skogshushållning på enskildes skogar.

(Forts.)

Herr Jonsson: Ehuru icke heller jag har för afsikt att yrka bifall till utskottets hemställan i denna punkt, har jag dock ansett mig böra yttra några ord i saken, därför att den fråga, som behandlas i denna punkt, äfven varit föremål för behandling i den kommitté, hvars förslag varit grundläggande för den nuvarande skogslagstiftningen. Det var just ifrån forstmännens sida som detta spörsmål upptogs inom kommittén, och det ansågs, att man med full rätt skulle kunna ålägga de större skogsägarna något strängare villkor än de mindre. Nu går herr Lindhagen ett steg längre än hvad kommittén tänkt sig, i det han vill att dessa större skogsägare genom lag skola åläggas att tillämpa ett uthålligt skogsbruk på sina marker, under det att kommitténs mening endast var, att vederbörande skogsägare skulle hafva till biträde en forstligt bildad man, som skulle sköta om deras marker och årligen aflämna rapporter till skogsvårdsstyrelsen om huru af verknigen bedrifvits och i allmänhet huru skogarnas tillstånd vore.

När man nu är inne på frågan om huruvida det öfver hufvud taget kan finnas skäl för att i lagstiftningsväg behandla de större skogskomplexerna på annat sätt än de mindre, anser jag mig böra fästa uppmärksamheten på något, som i våra dagar försiggår beträffande aktier i de större sågverksbolagen. Här spekulerar man likasom i andra aktier undan för undan genom att drifva upp priset på aktierna, och när då dessa priser till sist uppnått en viss höjd och nya aktieägare inträdt såsom ägare till dessa dyrare aktier, blifver följden helt naturligt den, att de nya aktieägarna komma att yrka på att skogshushållningen skall bedrifvas på ett helt annat sätt än förut, så att afverkningen kommer att försiggå utan hänsyn till huru det ställer sig för framtiden, blott de nya ägarna själfva kunna erhålla en något så när mänsklig utdelning i förhållande till de priser, som de betalt för sina aktier. Jag har velat nämna detta såsom en tanke, som man icke bör släppa när det gäller att behandla frågor af denna art, och den tid torde kanske komma, när man inom denna kammare, som för närvarande ställer sig afvisande mot en sådan idé, möjligen kommer till den slutsatsen, att det hade varit klokt, om man tidigare sökt göra någonting emot just detta missbruk af rättigheten att efter eget godtfinnande och på hvad sätt som helst sköta sina skogar.

Det är som sagdt icke min afsikt att i detta fall göra något yrkande, som jag för öfrigt skulle finna lönlöst, och icke heller kan jag helt vara med om motionärens framställning, men jag har velat säga detta som ett å propos och ett gif akt, att man ej alltför mycket lämnar ur sikte hvad som försiggår i de stora spekulationernas tidevarf.

Herr Folin: De motioner, som behandlas i den här nu föreliggande punkten såväl som i följande punkter, synas mig afse ett

Om uthållig
skogshushåll-
ning på en-
skildes sko-
gar.

(Forts)

hårt ingrepp i äganderätten, nästan, skulle jag vilja säga, ett af de värsta som hittills förekommit. Det vore väl märkvärdigt, om en enskild person eller ett bolag — ett bolag är ju ingenting annat än en samling af enskilda — ifall han eller det äger ett skogsområde, icke skulle få sköta det efter sitt eget behag eller på sätt man anser bäst vara med sin fördel öfverensstämmande.

Nu talas i denna punkt särskildt om de *större* skogsägarna. Ja, jag kan säga, att den erfarenhet jag har af dessa större skogsägare är att de i allmänhet sköta sina skogar högst rationellt, och jag vågar påstå, att det skulle vara mycket oförståndigt, om de ej så gjorde. Det är ju icke ägarnas mening att ödsla med det skogskapital de hafva, utan de försöka naturligtvis att på bästa sätt förrenta detsamma. Konjunkturerna kunna ju vara olika inom trävaruindustrien, det eua året gynnsammare, det andra sämre, men att man här skulle genom lag föreskrifva, att myndigheterna skola ingripa och försöka reglera skogsafverkningen, synes mig verkligen vara någonting alldeles oerhördt.

Vi hafva nyligen fått en skogsvårdslagstiftning, och flere talare hafva här förklarat, att denna icke visat sig tillfredsställande, men jag kan icke förstå att man kan yttra något sådant, då denna nya lagstiftning ännu endast en kort tid varit i verksamhet. Man får väl se tiden an, innan man vidtager några förändringar i det hänseendet.

Med hänsyn till hvad den föregående talaren nämnde om uppdrivande af aktievärdena och om skogsförvärf vill jag fråga, huru det tillgår att drifva upp dessa aktievärden. Det är väl värdet på skogen, som betingar aktiernas pris, ett värde hvarom den föregående ägaren ej ägde någon närmare kännedom. Vanligen är det så, att då en föregående ägare sparat (han kan just ha gått i den riktningen som motionären här tänkt sig, att man skall spara på skogen och icke afverka någonting) väcker detta naturligtvis lust hos andra att komma åt dessa skogsvärden, men skogen har nog i allmänhet i själfva verket det värde, som betalas för densamma, och jag tror icke man kan säga, att skogarna i regeln öfverbetalas. Köparne hafva naturligtvis, då de tillhandlat sig en skogsegendom, för afsikt att afverka skogen på ett rationellt sätt, och det skulle vara ytterst oförsiktigt, om de ville på en gång afverka hela skogstillgången, och att afverka större skogskomplexer på någon kortare tid är i de flesta fall icke ens möjligt. Om de på dessa större skogskomplexer afverkade för hårdt, är ju klart att priset skulle gå ned i en sådan grad, att det ej kunde vara för dem förmånligt; tvärt om är det förmånligt att afverka rationellt och rationellare kanske än hvad just den föregående ägaren gjort.

Det kunde vara mycket att ännu yttra i denna sak. Jag vet icke om och när myndigheterna skulle ingripa och börja reglera skogsafverkningen för den enskilde. Om så vore meningen, vet jag heller icke, huru det i praktiken skulle komma att tillgå — jag tror att detta sätt vore högst olämpligt och opraktiskt.

Jag yrkar afslag å utskottets hemställan.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr tal-
mannen, att beträffande föreliggande punkt annat yrkande ej fram-
ställts, än att utskottets hemställan skulle afslås.

Sedermera gjordes propositioner, först på bifall till utskottets
hemställan samt vidare på afslag därå, och förklarades den senare
propositionen vara med ja besvarad.

Punkterna 4 och 5.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 6.

I motionen n:o 170 hade herr Lindhagen yrkat, »att Riksdagen
måtte hos Kungl. Maj:t begära *dels* förslag till ändrade bestämmelser
i syfte att förekomma misshushållning med skogen genom föreskrifna
ståndskogslikvider vid laga skiften och hemmansklyfningar *och dels*
åtgärder eller, i den mån Riksdagens medverkan påkallas, förslag
till bestämmelser i syfte att dylika ståndskogslikvider i lappmar-
kerna, som hitintills ägt rum eller till äfventyrs ej kunna framdeles
undgås, måtte ordnas på sätt i motionen angifvits till fördel för bön-
derna, åt hvilka skogen blifvit gifven».

*Om skogs-
likvider vid
laga skiften
och hemmans-
klyfningar.*

Utskottet hade i nu föredragna punkt hemställt, »att Riksdagen
må, i anledning af förevarande motion, i skrifvelse till Kungl. Maj:t
anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och, i den mån Riks-
dagens medverkan påkallas, för Riksdagen framlägga förslag till
ändrade bestämmelser i syfte att förekomma misshushållning med
skogen genom föreskrifna ståndskogslikvider vid laga skiften och
hemmansklyfningar.»

Herr Kinberg: Det är endast några få ord jag har att i denna
fråga säga. Frågan är icke så obetydlig ändå, som man möjligen
vid första påseendet kan tycka. Skogslikvid och den afverkning,
som denna förrättning föranleder, har ju alltid varit ett bekymmer
för vännerna af skogsvården. Då nu frågan äfven gäller lappmar-
kerna — såväl utskottet som motionären hafva talat om förhållan-
dena där vid skogslikvider — och frågan där tillspetsas ännu mer,
anhåller jag att få litet närmare belysa förhållandena just i lapp-
markerna för att påvisa, att motionens syfte och utskottets förslag
gå i rätt riktning.

Därigenom att hemmansägarne i lappmarkerna icke hafva fri
dispositions rätt öfver sin skog, måste, när laga skifte öfvergått en
by, likvidvirket, den ersättning, som erhålles i form af skogslikvid,
utstämplas af vederbörande skogstjänsteman, och då nu ägaren till
ett hemman icke har oinkränkt disposition öfver sin skog, utan en-
dast efter utsyning af årsafkastningen får sälja skog, får han ju icke
heller full disposition öfver skogslikvidvirket, ifall detta till beloppet
öfverskjuter årsafkastningen från skogen. Det blir således nödvän-

Om skogslikvider vid laga skiften och hemmansklyfningar.

(Forts.)

digt att, när skogslikvidvirket mycket ofta öfverstiger flera års afkastning, göra afräkning på kommande års utsyningar. Det är detta, som motionären mycket skarpt framhållit, då han i en förebrående ton betecknat förfarandet såsom icke riktigt och klokt. Men utstämplingarna hafva tillgått på det vis jag nu sagt, och författningen har icke medgifvit något annat.

Men ett annat förhållande har vållat en säregen belägenhet. Det är nämligen så, att bönderna efter hand upplåtit afverkningsrätt på sin skog till bolag. När då skogslikvid tillföll en hemmansägare, trodde han, att han var i sin goda rätt att sälja detta virke, men bolaget gjorde anspråk på äfven detta virke, något som var en obehaglig öfverraskning för bonden. Detta var emellertid en sak mellan bolaget, som ägde afverkningsrätten, och bonden, som ägde hemmanet. En skogstjänsteman eller domänstyrelsen kunde naturligtvis icke i den saken träda emellan.

Jag vill nu öfvergå till själfva saken, och det är, att till följd af dessa skogslikvider mycket stora virkesmängder blifvit afverkade i byalagen. Det är ett slags förskott å hemmansskogarna vid sidan af den gällande utsyningslagen för lappmarkerna. Men skiftesstadgans 101 § måste man ju böja sig för, och det har icke varit någonting annat än att verkställa en sådan utsyning, ehuru den gått till 10,000 träd, ja till 40,000 och 50,000 träd och däröfver i vissa byalag. Detta har uppenbarligen varit en öfverafverkning, som, om den utsträcker till den öfre lappmarken, mine herrar, som gränsar intill fjälltrakterna, kan blifva ödesdiger. Den kan äfventyra återväxten, och det vore därför mycket, mycket önskvärdt, om genom detta uppslag några åtgärder kunde blifva vidtagna, antingen olägenheterna kunna förekommas därigenom, att skiftesläggningen göres med mera omsikt, så att det inom skifteslagets särskilda skiften icke blir så stor skillnad mellan ungskog och gammal skog, eller på annat sätt, som ju äfven är antydt i utskottets utlåtande.

Men jag har en sak att tillägga, och det är, att det är icke allenast i lappmarkerna, utan äfven i andra stora delar af vårt land, som skogslikviderna skulle kunna legalisera öfverafverkning, hvilken kunde föranleda till stor fara för skogens återväxt, och det är, mina herrar, inom skyddsskogarna i Jämtland. Dessa områden äro icke i motionen eller i utskottets utlåtande omnämnda. Jag kan därför nu omnämna detta, då utskottets framställning är så allmänt hållen. Det är af stor vikt, att man fäster särskild uppmärksamhet just vid skyddsskogarne i Jämtland, så att icke den omnämnda 101 § i skiftesstadgan där åstadkommer en legaliserad skogssköfving.

Jag har intet annat yrkande än på bifall till utskottets utlåtande.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, hvarefter kammaren biföll hvad utskottet i föreliggande punkt hemställt.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet de under sammanträdet aflämnade kungl. propositionerna.

Justerades ytterligare två protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 8,25 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.
